

ISOPODÁK.

DOLLFUS ADORJÁN-TÓL

PÁRISBAN.

ISOPODES.

PAR ADRIEN DOLLFUS

A PARIS.

ISOPODAK.

A Khina Isopoda-faunájára vonatkozó eddig ismert anyag még nem valami jelentékeny s azt látszik bizonyítani, hogy a szárazföldi Crustaceák faunája keleten rendkívül egyhangú és kevésbé változatos. Nemrég alkalmunk volt DAVID hittérítő és COLLIN DE PLANCY gyűjtéseit tanulmányozni; úgy a Pekingből, mint Shanshi déli részéből származó példányok mind csak egy fajhoz tartoztak a Porcellioninák csoportjából, illetőleg a *Metoponorthus*-nemből (*M. orientalis* BUDDE-LUND, nec ULIANIN).

A ZICHY-féle expedíció Isopodái közül, melyeknek tanulmányozásával megbízattunk, nagyobb számú példányt vizsgálhattunk meg ugyan, de azért az eredmény szintén ugyanaz volt. Valamennyi példány, melyet CSIKI ERNŐ Peking környékén és Khalganban gyűjtött, csak ehhez az egy fajhoz tartozik; e gyűjtemény érdekessége tehát nem a fajok számában rejlik. Azonban a pekingi és khalgani *Metoponorthus*ok között talált hím példányok lehetővé tették a faji bélyegeknél tüzetesebb megállapítását s egyszersmind annak a kiderítését, hogy a khinai alak fajbelileg egészen más, mint a Turkesztánban (Khokand környékén) élő, a melyet onnan ULIANIN hozott és *Metoponorthus orientalis* név alatt írt le.

Az új alak számára e miatt a következő nevet ajánljuk:

***Metoponorthus sinensis* n. sp.**

E faj a *M. orientalis*-tól a következő bélyegek által különbözik: A test finoman, de szembetűnően és sűrűn szemcsés, kivált

ISOPODES.

Les matériaux relatifs à la faune isopodique de la Chine ne sont pas encore très-abondants et paraissent prouver l'extrême monotonie des Crustacés terrestres de la faune orientale. Nous avons eu l'occasion d'étudier récemment les récoltes du R. P. DAVID et de M. COLLIN DE PLANCY; les échantillons, provenant soit de Pékin soit du Shanshi méridional, ne comportaient qu'une seule espèce appartenant au groupe de Porcellioniens et au genre *Metoponorthus* (*M. orientalis* BUDDE-LUND, nec ULIANIN).

L'expédition ZICHY dont on a bien voulu nous confier les Isopodes, nous a permis d'examiner un plus grand nombre d'exemplaires, mais le résultat est resté le même. Tous les échantillons recueillis aux environs de Pékin aussi bien qu'à Khalgan par M. E. CSIKI, se rapportent à cette seule espèce; l'intérêt de ces récoltes ne réside donc pas dans le nombre des espèces; toutefois la présence de ♂ parmi les *Metoponorthus* de Pékin et de Khalgan nous a permis d'en préciser les caractères et de reconnaître que la forme chinoise est spécifiquement tout à fait distincte de celle du Turkestan (environs de Khokan) d'où elle avait été rapportée et décrite par ULIANIN sous le nom de *Metoponorthus orientalis*.

Nous proposons donc pour la forme nouvelle le nom de

Cette espèce se distingue de *M. orientalis* par les caractères suivants: Corps finement, mais nettement et densément granulé sur-

elől; a homlok középső karéja fejlettebb; a hím potrohlábainak első párján az exopodita csúcsán egy kerek kimetszés látható, mely a *M. orientalis*-nál hiányzik.*

CSIKI ERNŐ egy igen érdekes helyen, t. i. Olon-chuduk mellett, a Gobi-sivatagban, szintén talált egy Isopodát. Sajnos, hogy igen rossz karban van, mert feje és potrohlábai hiányzanak. Mindamellet aligha csalódnunk, ha a mindenfelé elterjedt *Porcellio laevis* LATR. fajhoz sorozzuk.

A ZICHY-féle expedíció Szaratovnál, Oroszországban, a *Cylisticus rotabilis* BUDDE-LUND fajt gyűjtötte, mely a *C. convexus* DE GEER fajtól csak homlokkaréjainak csekélyebb fejlettsége, utolsó pereialis szelvénye oldalvásti részeinek csekélyebb fokú összehajlása és a farklábak tövének nem világos vörhenyes, hanem szürke színe által különbözik.

A *Cylisticus*-nem a pontusi és káspi régióban igen el van terjedve s ott több faja előfordul, míg egy faja, a *C. convexus*, egész Közép-Európában közönséges.

A negyedik Isopoda-faj, melyet a ZICHY-féle expedíció haza hozott, a tengeri faunához tartozik: ez a *Sphaeroma rugicauda* LEACH (♂ ♀) Port-Szaïdból, a honnan eddig még nem ismertük. E faj egyébiránt csapatosan él az erősebb hullámcsapástól védett helyeken, folyók torkolatában, sós vagy félig sós csatornáknak, mocsarakban úgy a Földközi-tenger, mint az Atlanti-oczeán és részben az Északi-tenger partjain.

* Már más alkalommal, nevezetesen a Tripolisban fekvő Cap Blanc Isopodáiról közölt dolgozatunkban is hangsúlyoztuk, hogy mekkora fontossága van ennek az állandó bélyegnek a Porcellioninák fajbeli megkülönböztetésénél.

tout antérieurement; lobe frontal médian plus accentué; pleopodes de la première paire chez le ♂ à exopodite présentant au sommet une entaille arrondie qui n'existe pas chez *M. orientalis*.*

M. E. CSIKI a également recueilli un Isopode dans une localité bien intéressante, à Olon-chuduk dans le Gobi. Malheureusement, il est en très-mauvais état, n'ayant plus de tête ni de pleopodes. Nous croyons pouvoir néanmoins le rapporter avec quelque certitude au *Porcellio laevis* LATR., espèce ubiquiste.

A Saratow, en Russie, l'expédition ZICHY a récolté *Cylisticus rotabilis* BUDDE-LUND, qui ne diffère guère du *C. convexus* DE GEER que par le moindre développement des lobes frontaux, la moindre convergence des parties latérales du dernier segment pereial et par la couleur de la base des uropodes qui est grise et non rougeâtre clair.

Le genre *Cylisticus* est très-répandu dans la région Ponto-Caspienne, où l'on en rencontre plusieurs espèces, tandis qu'une seule, *C. convexus*, est commune dans toute l'Europe tempérée.

La quatrième espèce d'Isopode rapportée par l'expédition ZICHY appartient à la faune marine: c'est *Sphaeroma rugicauda* LEACH (♂ ♀), provenant de Port-Saïd. Nous ne l'avons pas encore vue de cette localité, mais c'est une espèce qui vit en familles nombreuses dans les endroits abrités de la vague du large, estuaires, canaux, étangs salés ou saumâtres, aussi bien des bords de la Méditerranée que de l'Atlantique et d'une partie de la mer du Nord.

* Nous avons déjà eu l'occasion d'insister, notamment dans notre Étude sur les Isopodes du Cap Blanc à Tripoli, sur l'importance de ce caractère très-constant pour la distinction spécifique des Porcellioniens.

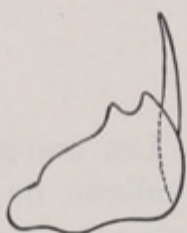

Fig. 8. — *Metoponorthus sinensis* n. sp. ♂ pleopodium I. (Peking, exped. ZICHY.)

Fig. 9. — *Metoponorthus orientalis* ULIANIN ♂ pleopodium I. (Turkestan merid., R. P. DAVID.)

ZICHY JENŐ GRÓF
HARMADIK ÁZSIAI ÚTAZÁSA

II. KÖTET

ZICHY JENŐ GRÓF HARMADIK ÁZSIAI ÚTAZÁSÁNAK
ÁLLATTANI EREDMÉNYEI

SZERKESZTETTE

DR. HORVÁTH GÉZA

— 28 TÁBLÁVAL ÉS 22 SZÖVEGKÖZI ÁBRÁVAL —

DRITTE ASIATISCHE FORSCHUNGSREISE
DES GRAFEN EUGEN ZICHY

BAND II.

ZOOLOGISCHE ERGEBNISSE

DER

DRITTEN ASIATISCHEN FORSCHUNGSREISE DES GRAFEN EUGEN ZICHY

REDIGIRT VON

DR. G. HORVÁTH

— MIT 28 TAFELN UND 22 TEXTFIGUREN —

BUDAPEST . . . 1901 . . . LEIPZIG
VICTOR HORNYÁNSZKY KARL W. HIERSEMANN